

TOKAT TARIMINDA BAĞCILIĞIN YERİ VE ÜZÜM ÇEŞİTLERİNİN YÖREDEKİ DAĞILIMI ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

Y. Sabit AĞAOĞLU ¹

Zeki KARA ²

Ö Z E T

Tokat ilinin tarımsal yapısı içerisindeki bağ alanlarının yeri ve yörede yetiştirilen üzüm çeşitlerinin ilçelere göre dağılımı 6 ilçede 28 yerleşim merkezinde 150 üretici ile yapılan anketlerle belirlenmiştir.

Bağ alanları işletme arazisinde buğday - arpa (%41.61) ve şeker pancarı (% 15.37) alanlarından sonra üçüncü sırada (% 11.82) yer almakta olup günümüzde bağcılığın yoğun olduğu yerlerde bile temel geçim kaynağı olma özelliğini yitirmektedir.

Yörede toplam 44 üzüm çeşidi belirlenmiş olup ilçelere göre belirlenen çeşitler ve sayıları değişmektedir. Narince her ilçede en önemli çeşit durumundadır. Yöre bağlarındaki oranı % 71.88 (Erbaa) ile % 93.68 (Niksar) arasında değişmektedir. En çok çeşide Merkez ilçede (32 çeşit) en az çeşide de Niksar'da (8 çeşit) rastlanmıştır.

G İ R İ Ş

Asmanın gen merkezlerinden biri olan Anadolu'da bağcılık kültürü MÖ 5000 yıllarına kadar gitmektedir. Bağ ürünlerinin çok çeşitli değerlendirme imkânlarının bulunması ve toplum beslenmesinde doğrudan etkili olması nedeniyle ülkemizde bağcılık oldukça yaygın olarak yapılmaktadır (Fidan ve ark. 1984). Ekolojik şartların çok elverişli olmasına rağmen bağcılık günümüze kadar ülke ekonomisinde istenilen etkinliğe ulaşamamıştır.

C.Ü. ZİRAAT FAKÜLTESİ DERG.

CİLT : 6

SAYI : 1

1990

1) Prof. Dr. A.Ü. Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü/ANKARA

2) Öğr. Gör. C.Ü. Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü/TOKAT

35°27' - 37°52' doğu boyları ile 39°52' -40°55" kuzey enlemleri arasında yer alan Tokat ili, denizden yükseklik itibarıyla il merkezinde 620 m olan rakımı, Yeşilırmağın sınırladığı kuzey kesimlerde 150 metreden dağlık kesimlerde 2000 metreye kadar değişebilmektedir (Kangal ve Ceylan 1987). Bağcılığın yoğun olduğu yörelerin, bağcılık açısından önemli bazı iklim değerleri Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1. Araştırmanın Yürütüldüğü Yerlerde Bağcılık Açısından Önem Taşıyan Bazı İklim Verileri (Yıllık Ortalama Değerler)

İklim Verileri	Erbaa	Niksar	M. İnce	Turhal	Zile	Ort.
Ort. Sıcaklık (°C)	14.2	14.3	12.4	12.7	11.6	13.0
Etkili Sıcaklık Toplamı (Gün - Derece)	2023.7	2041.6	1656.4	1757.8	1543.8	1805.9
Ort. Sıcaklıkların +10°C>ol. Gün Sayı	X	X	228.4	X	212.2	220.3
Toprak Üstü En Düşük Sıcaklığı (°C)	X	X	-24.6	X	-26.6	-26.6
Ort. Yağış Mik. (mm)	438.0	494.8	444.1	403.2	442.7	445.2
Ort. Nisbi Nem (%)	59	54	64	61	65	60.6
Hidrotermik İndis	3373.5	3448.2	2925.6	2937.1	2996.0	3136.1
Ort. Rüzgâr Hız (m/sn)	2.2	1.1	2.6	1.2	1.5	1.7
En Hız Rüzg. Yönü SW,SE ve Hızı (m/sn)	SE;E;WE;NW	SSW	N;S;SW;NE	SSE	SŞw	
Donlu Gün Say.	8	8	48.9	8	10	48.9
	59.3	35.6	58.2	66.0	81.6	56.1

X : Veri alınmamıştır; Anonymous (1988).

Yüzölçümünün % 45'i dağlık olan yörede (Anonymous 1971) bağcılık, Yeşilırmağın kollarının dağ sıraları arasında açtığı vadi yamaçlarında yapılmakta olup günümüzde Kazova'nın kuzeyindeki dağ sıralarının güney etekleri ile ovanın güney batısında, Zile çevresindeki bazı köylerde, Niksar'ın güney batısındaki dağ sıralarının kuzey yamaçları ile Erbaa'nın kuzeyindeki güney yamaçlarda halâ önemini sürdürmektedir.

Sayın (1934) yörede 12 farklı üzüm çeşidinin yetiştirildiğini bildirirken, Diren (1984) ve Güney (1985) bağların % 98 inin Narince çeşidi olduğunu; Brohi ve Aydeniz (1987) de yöre bağlarında 15 farklı üzüm çeşidinin görülebildiğini belirtmektedirler. Millî Koleksiyon Bağları Tesis Projesi çalışmaları ile ise yöreden 22 üzüm çeşidi toplanarak Tekirdağ'da oluşturulan Millî koleksiyon bağına götürülmüştür (Gökçay 1985).

Oraman (1941) Orta Anadolu bağcılığı konusunda yaptığı araştırmasında incelediği sahadaki üzüm çeşitlerinin çokluğunu mevki ve vaziyet farklılığının çokluğuna bağlamakta, lokal iklim şartlarının çokluğunu da üzüm çeşitlerinin çokluğu gibi bir tabiat sermayesi olarak kabul etmektedir. Bağcıların, birçok üzüm çeşidini birarada dikmesini ve hatta, bağın içine ve çevresine meyve ağaçlarının dikiminin de bir zaruret sonucu olduğunu ifade eden Oraman, ticari sebeplerle bu durumu değiştirmeden önce tahlilini iyi yaparak ıslah edilmesini önermiştir.

Bu çalışmada Tokat Bağcılığının bugünkü tarımsal yapı içerisindeki durumu ve üzüm çeşitlerinin yöredeki dağılımının ortaya konması amaçlanmıştır.

MATERYAL VE METOT

Tokat ilinde bağ alanlarının %99'unu içeren Merkez İlçe Turhal, Pazar, Zile, Erbaa ve Niksar'da seçilmiş bağcılık işletmelerinden 1988 yılında sağlanan veriler bu çalışmanın materyalini oluşturmuştur.

1987 yılı verilerine göre Tokat ilinin bağ alanları ile anket yapılan köy sayıları ve bağcılık işletmeleri Çizelge 2'de gösterilmiştir.

Verim çağındaki bağ alanlarına göre Reşadiye, Artova ve Almus ilçelerindeki bağ alanları toplam bağ alanlarının %1'i kadar olup yerinde yapılan tespitlerde, bu yörelerde yetiştirilen çeşitlerin diğer ilçelerde yetiştirilenlerden farklı olmadığından adı geçen yöreler çalışmaya dahil edilmemişlerdir.

Örnek hacminin tespitinde "Kota (orantılı) Örnekleme Yöntemi" kullanılmıştır. Kota örnekleme yöntemi, ihtimali örnekleme dışında kalan gayeli örnekleme türüne girmektedir (Güneş ve Arıkan, 1985). Köylerin tespitinde ilçelerin toplam bağ alanları dikkate alınmıştır. Bağcılığın en yoğun olduğu toplam 28 köyde 150 işletme ile anket yapılmıştır. Her köyde en az 5 işletme ile anket çalışması yürütülmüştür. Bağcılık anketinin hazırlanmasında Ağaoğlu (1979)'ndan yararlanılmış; tespit edilen bilgiler değerlendirilmiştir.

Çizelge 2. Tokat İli 1987 yılı verim çağındaki bağ alanları ile anket yapılan köy ve bağcılık işletmesi sayıları

İlçeler	Bağ alanı (ha)*	Anket yapılan köy (n)	Anket yapılan bağ işletmesi (n)
Merkez ilçe	1500	6	30
Turhal (+ Pazar)	2000	4(+3)	41
Zile	1980	6	31
Erbaa	861	5	26
Niksar	480	4	22
Reşadiye	3
Artova
Almus
Toplam	6824	28	150

*Anonymous (1987)

SONUÇLAR ve TARTIŞMA

Tarımsal İşletmelerdeki Ürün Deseni :

Tokat yöresinde yetiştirilen başlıca tarımsal ürünlerin, toplam işletme arazisi içerisinde kapladıkları alanlar Çizelge 3'de bunların toplam işletme arazisine oranları ise Çizelge 4'de verilmiştir.

Yörede bağcılığın yoğun olarak yapıldığı 28 köyde yapılan anket sonuçlarına göre işletme başına ortalama 39.31 da arazi varlığı tespit edilmiştir. İşlemlerin arazi büyüklüğü 54.68 dekarla en fazla Zile köylerinde olup bunu Erbaa (43.24 da), Turhal (40.24 da), Pazar (36.36 da), Niksar (33.28 da) ve Merkez İlçe (29.88 da)'ye bağlı köyler izlemiştir. İşletmelerin toplam bağ alanları belirenirken filoksera tahribatına uğramış

alanlar bağ alanı olarak değerlendirilmemiştir. Buna göre, bağ alanı büyüklük sırasına göre Niksar'da 6.50 da Erbaa'da 6.33 da, Pazar'da 4.83 da, Turhal'da 4.00 da, Merkez İlçede 3.90 da ve Zile'de 2.53 da olarak belirlenmiştir.

Cizelge 4'de görüldüğü gibi, bağ alanları ortalama toplam işletme arazisinin %11.82'sini kaplayarak 3. sırada yer almaktadır. Bununla birlikte, bu sıra ilçeler bazında değişmekte olup Erbaa ve Pazar'da 3., Niksar'da 2., Merkez İlçede 4.; Turhal ve Zile'de ise 5. sırada yer almaktadır. İncelenen 6 ilçede buğday-arpa alanları ilk sırayı alırken nisbi değerleri %50.05 (Niksar) ile %60.61 (Zile) arasında değişmektedir. Diğer ürünlerin dağılımı ise şeker pancarı ortalama %15.37 ile ikinci, sebze alanları %8.81 ile dördüncü, yem bitkileri %7.02 ile beşinci, meyvelikler %5.20 ile altıncı, tütün %3.11 ile yedinci ve nohut %3.00 ile sekizinci sırada yer alırken kalan %4.06 lık kısımda yörelere göre değişen ayçiçeği alanları, kavaklıklar, fidanlık arazileri vb. tarımsal alanlar bulunmaktadır.

Bağcılık yörede yoğun olarak bulunduğu yerlerde bile temel geçim kaynağı olmaktan büyük ölçüde uzaklaşmıştır. Bununla birlikte filoksera tahribatının hemen hemen olmadığı Niksar ve Erbaa ilçelerinde hâla en önemli geçim kaynaklarından birisi bağcılıktır. Filoksera Merkez ilçe, Zile, Turhal ve Pazar'da bağ alanlarını büyük ölçüde tahrip etmiştir. Azalan bağ sahalarından daha fazla gelir almanın çaresini arayan üreticiler yaprak toplamayı arttırmış, bağ ürünlerini işleyerek pazarlamaya (salamura yaprak, pekmez, sirke; vb.) yönelmişlerdir. (Ağaoğlu ve ark. 1988).

Cizelge 3. Tokat yöresinde bağcılığın yoğun olduğu işletmelerde yetiştirilen başlıca ürünlerin ekiliş alanları (da)

Ürünler	Erbaa	Niksar	M. İlçe	Turhal	Pazar	Zile	Ort.
Buğday - Arpa	18.00	10.00	11.95	14.33	11.43	33.14	16.48
Şeker pancarı	4.00	5.00	5.65	7.58	8.67	5.67	6.09
Bağ alanları	6.33	6.50	3.90	4.00	4.83	2.53	4.68
Sebze alanları	6.83	0.55	4.10	4.66	3.71	1.08	3.49
Yem bitkileri	4.60	6.00	0.73	1.00	1.14	3.14	2.78
Meyvelikler	2.06	2.00	1.50	2.50	1.86	2.46	2.06
Tütün	1.42	2.56	0.00	1.20	1.86	0.36	1.23
Nohut	0.00	0.00	0.75	0.70	1.57	4.13	1.19
Diğerleri	0.00	0.67	1.25	4.27	1.29	2.17	1.61
Toplam	43.24	33.28	29.83	40.24	36.36	54.63	39.61

Çizelge 4. Tokat yöresinde bağcılığın yoğun olduğu işletmelerde yetiştirilen başlıca ürünlerin ekiliş alanlarının oransal dağılımı (%)

Ürünler	Erbaa	Niksar	M.İlçe	Turhal	Pazar	Zile	Ort.
Buğday - Arpa	41.63	30.05	40.00	35.61	31.44	60.61	41,61
Şeker pancarı	9.25	15.02	18.91	18.84	23.34	10.37	15,37
Bağ alanları	14.64	19.53	13.05	9.94	13.28	4.63	11,82
Sebze alanları	15.80	1.65	13.72	11.53	10.20	1.96	8,81
Yem bitkileri	10.64	18.03	2.61	2.49	3.14	5.74	7,02
Meyvelikler	4.76	6.01	5.02	6.21	5.12	4.50	5,20
Tütün	3.28	7.70	—	2.98	5.12	0.67	3,11
Nohut	—	—	2.51	1.74	4.32	7.55	3,00
Diğerleri	—	2.01	4.18	10.61	3.54	3.97	4,06
Toplam	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100,00

Tokat ilindeki bağ alanlarının işletmelerin toplam arazisi içindeki payı hem ilçeler düzeyinde ve hemde yöre ortalaması olarak diğer yörelerden, Kilis (% 23.4; Çakmur ve Ceran 1983), Tarsus (% 42.0; Ceran ve ark. 1983); İznik (% 62.0; Ergun ve Erkal 1983), Ürgüp (% 34.7; Erkal ve Ergun 1983), Manisa (% 42.0; Candemir 1983), Şarköy (% 79.8; Osmanlıoğlu ve ark. 1983) ve Çivril (% 15.2; Balkan ve ark. 1983) yöresi bağlarından daha düşüktür. Bununla birlikte işletmelerin toplam arazi varlığının yöre ortalama değeri (29.61 da), Tarsus (29.5 da); İznik (21.6 da); Manisa (23.8 da); Şarköy (18.8 da), ve Çivril yöresinden (38.7 da) daha büyük; Kilis (88.9 da) ve Ürgüp (51.7 da) yöresi bağcılık işletmelerinden daha küçüktür. —

Bağcılığın yapıldığı işletmelerde ürün deseninde ilk sırayı alan buğday - arpa alanları Kilis, Tarsus, Ürgüp ve Çivril yöresinde ilk sırayı alırken; Manisa'da pamuktan, Şarköy'de Zeytinden sonra ikinci İznik'te zeytin ve sebze alanlarından sonra üçüncü sırada yer almaktadır.

Üzüm Çeşitlerinin Dağılımı :

Yörede tespit edilen üzüm çeşitleri ve ilçelere göre dağılımları Çizelge 5'te verilmiştir. Çizelge 5'den de görüldüğü gibi, yörede 44 üzüm çeşidi belirlenmiştir. Başta Narince çeşidi olmak üzere Alesüt üzümü, Çavuş tipleri (Erbaa, Merkez İlçe ve Karayaka olarak 3 tip belirlenmiştir). Fenerit, Hacı Veli, Hatun Parmağı, Hosan, Kabuğu Kalın, Kızıl üzüm, Kömüş Cıçığı, Şıralık, Topbaş, Yüklük ve Zile Narincesi en az bir ilçe bağlarında % 1.00 veya daha fazla oranda yetiştirilmektedir.

Erbaa'da belirlenen 12 üzüm çeşidinden Narince % 71.88'lik oranı ile ilçede en çok yetiştirilen çeşit olmakla birlikte, bu değer yöredeki en düşük orandır. Çavuş (Erbaa) % 8.31, Kızıl üzüm % 7.14, Hosan % 5.17, Şıralık % 2.21, Hatun Parmağı % 2.11, Hacı Veli % 1.83 ve Kabuğu Kalın % 1.14 oranında bulunan çeşitlerdir. % 1.00 den daha az oranda rastlanan çeşitler ise Cicik, Civek, Kara ve Turşuluktur (Çizelge 5).

Niksar bağları yörede çeşitliliğin en az (8 eşit) olduğu bağlardır. Narince % 93.68 ile ilçede ve yörede en büyük orandadır. Çavuş (Erbaa) % 3.81 ve Kızıl üzüm % 2.04 oranında yetiştirilmektedir. Çok seyrek olarak rastlanan (% 1.00<) çeşitler de Cicik, Civek, Hatun Parmağı, Kabuğu Kalın ve Kara'dır.

En fazla farklı çeşit (32) Merkez ilçe bağlarındadır. Burada Narince çeşidinin oranı % 84.82 olarak belirlenirken, Çavuş (Merkez ilçe) % 8.47, Fenerit % 2.30 ve Topbaş % 1.02 oranında bulunmaktadır. Alesüt üzümü, Annat kara, Asmalık, Bekiroğlu, Besni, Boduroğlu, Bulut üzümü, Cicik, Cincife kızılı, Cincife, Cıtlık, Erzincan, Gelin Parmağı, Garun, Hatun Parmağı, Horoz, İnce Kabuk, İrengil, İzabel, Kabuğu Yufka, Kara, Kuş üzümü, Partlak, Şam beyazı ve Tilki kuyruğu çeşitleri de değişik oranlarda yetiştirilmektedir (Çizelge 5).

Kokulu Çavuş olarak da bilinen Çavuş (Merkez ilçe) tipine sadece Merkez İlçede rastlanırken Cincife, İnce Kabuk ve İzabel çeşitlerine de diğer ilçelerde rastlanamamıştır.

Asmalık, Bekiroğlu, Boduroğlu, Erzincan, Garun, İrengil, Kömüş Cıçığı ve Topbaş çeşitleri ev bahçeleri ve çardaklarda yetiştirmede önem kazanmıştır. Topbaş (% 1.02) ve Kara (% 0.83) çeşitleri en yüksek orana Merkez İlçe bağlarında ulaşmıştır.

28 çeşidin belirlendiği Pazar'da Narince % 78.10 oranına düşmüş olup bu çeşide çok benzeyen Yüklük çeşidi % 3.93 oranında bulunmaktadır. Çavuş (Pazar) % 6.17, Alesüt üzümü % 3.85, Fenerit % 2.12,

Kömüş Cıvığı % 1.07 ve Zile Narincesi % 1.14 oranındadır. Alesüt üzümü en fazla burada tutulup yetiştirilirken, Arı ve Horoz Paşa çeşitlerine de sadece Pazar yöresinde rastlanmaktadır.

Narince'nin % 85.55 oranında yetiştirildiği Turhal'da 27 üzüm çeşidi belirlenmiştir. Eunlardan Çavuş (Pazar) % 5.65 ve Ferit % 3.14 oranlarına ulaşırken diğerleri %1.00'in altında kalmışlardır.

Zile, Narince çeşidinin fazla olaranda (%92.75) yetiştirildiği diğer bir ilçedir. 12 farklı çeşit belirlenen Zile'de Çavuş (Pazar) % 4.12, Zile Narincesi % 1.85 ve Fenerit % 1.00 oranına ulaşmaktadır.

Yörede 6824 ha alanda 44 farklı üzüm çeşidinin yetiştirilmesi dikkat çekicidir. Nitekim birçok ileri bağcılık ülkesinde her bölgenin özelliğine göre yapılan araştırmalarla standart çeşitler belirlenmiş ve bu çeşitlerin yetiştirilmesi için üreticiler teşvik edilmiştir. (Anonymous 1976) Gökçay 1985). Yörede yetiştirilen ve buraya adanmış çeşitlerden seçilecek bir veya birkaç çeşit ile yörede iyi sonuç verebilecek başka bazı çeşitlerin denererek kullanma amaçlarına uygun çeşit standardizasyonuna gidilmesi gerekmektedir.

En yaygın olarak yetiştirilen Narince çeşidi yanında Çavuş tipleri ve Kızıl üzüm gibi çeşitlerde klon seleksiyonu yapılarak, yeni tesislerin seçilmiş klonlardan oluşturulması yararlı olacaktır.

Bazı kaynaklarda (Diren 1984; Sökmen 1984; Güney 1985) yöre bağlarının % 96'nin Narince çeşidinden kurulu olduğu bildirilmesine karşılık araştırmamızda bu oranın % 71.88 (Erbaa) ile % 93.68 (Niksar) arasında değiştiği ortaya çıkmıştır.

Dünya ölçüsünde 1964 yılında, Ülkemizde de 1867 de başlatılan bitkisel gen kaynaklarının korunmasına yönelik çalışmalarla (Şehirli ve Özgen 1987) 1977 de Ülkesel Bitki Genetik Potansiyelinin Araştırılmasına başlanmış (Anonymous 1976) olup 1985 yılında da Tekirdağ Bağcılık Araştırma Enstitüsünce Millî Koleksiyon Bağı oluşturma projesi başlatılmıştır. Bu proje çerçevesinde incelenen Tokat yöresinde 22 üzüm çeşidi belirlenerek * Tekirdağ'da oluşturulan sözkonusu bağa aşılanmıştır.

Yörede 1970'li yıllarda başlayan (Sökmen 1984, Fidan ve ark. 1984) ve artarak devam eden filoksera tahribatı nedeniyle birçok çeşit kaybolma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bu nedenle bir başka çalışmamızda tespit edilen bu çeşitlerin aşılı fidanlarıyla Tokat Ziraat Fakültesi'nde bir Kolloksiyon Bağı oluşturulmaya başlanmıştır.

* Ziraat Yük. Müh. Özay Büyüktalaş'la 1990'da yapılan yazılı haberleşme.

ABSTRACT

A STUDY ON THE SITUATION OF VITICULTURE IN TOKAT AND DISTRIBUTION OF GRAPE CULTIVARS IN THE REGION

Situation of viticulture within the agricultural structure of Tokat Localon and the distribution of grape cultivars in the Region is determined by the evaluation of the questionnaire replied by 150 vine growers at 28 villages of 6 towns.

Vineyard areas comprise the third place (11.82 %) following the sugar beet (15.37%) and wheat - barley (41.61%) in planting. Recently viticulture has started to lose its importance the farmers even in the areas where grape growing used to be very dense.

44 grape cultivars were found out in the Region, however both the cultivars and their numbers differed from town. The Narince is the most important cultivar in each town. The rate of Narince growing is changing from 71.83 % (Erbaa) to 93.68. % (Niksar). Down town has the largest number of cultivars (32) whereas Niksar has the least (8 cultivars).

Çizelge 5. Tokat Yöresinde yetiştirilen üzüm çeşitlerinin ilçelerdeki dağılım oranları (%)

Üzüm Çeşitleri	Bağcılık yapılan ilçelerdeki dağılımlar (%)					
	Erbaa	Niksar	Merk. İlçe	Pazar	Turhal	Zile
Alesüt üzümü	0.08	3.85	0.34	0.06
Annat kara	0.03	0.15	0.02	...
Arı	0.07
Asmalık	0.09	0.91	0.43	...
Bekiroğlu	0.20	0.92	0.81	...
Besni	0.02	...	0.04	...
Boduroğlu	0.87	0.94	0.68	...
Bulut üzümü	0.01	0.12	0.03	...
Cicik	0.06	0.14	0.01
Cincife	0.01
Cincife kızılı	0.02	0.02	0.01	0.01
Civek	0.07	0.12
Çavus Erbaa	8.31	3.81

Cizelge 5'in devamı

Üzüm Çeşitleri	Bağıcılık yapılan ilçelerdeki dağılımlar (%)					
	Erbaa	Nihsar	Merk. İlçe	Pazar	Turhal	Zile
Çavuş Merkez İlçe	8.47
Çavuş Pazar	6.17	5.65	4.12
Çiftlik	0.03	0.04	0.03	0.06
Erzincan	0.01
Fenerit	2.30	2.12	3.14	1.00
Gelin Parmağı	0.02	0.02	0.02	...
Garun	0.01
Hacı Veli	1.83
Hatun Parmağı	2.11	0.07	0.18	0.11	0.15	0.04
Horoz	0.01	0.01	0.01	...
Horoz Paşa	0.02
Hosarı	5.17
İnce Kabuk	0.02
İrengil	0.01	...	0.01	...
İzabel	0.02
Kabuğu Kalın	1.14	0.12
Kabuğu Yufka	0.01	0.01	0.01	...
Kara	0.02	0.02	0.82	0.61	0.77	0.07
Kara Yağlıyan	0.03	0.09	0.05	...
Kızı üzüm	7.14	2.04	0.01	0.23	0.03	0.02
Kömüş Cıcağı	0.73	1.07	0.86	0.01
Kuş üzümü	0.01	0.02	0.01	...
Narince	76.88	93.68	84.82	78.10	8.55	92.75
Partlak	0.02	0.01	0.02	...
Şam beyazı	0.04	0.02	0.05	...
Şıralık	2.21
Tilki Kuyruğu	0.07	0.05	0.05	...
Turçuluk	0.06
Topbaş	1.02	1.12	0.23	...
Yüklük	3.98
Zile Norince	0.01	1.14	0.95	1.85

L İ T E R A T Ü R

- AĞAOĞLU, Y.S. ve ÇELİK, H. 1976. Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına Bağlı Kuruluşlarda Bağcılıkla İlgili Çalışmaların Bugünkü Durumu ve İleriye Yönelik Öneriler. Ankara Üniversitesi Ziraat Fak. Yayınları : 649, Ankara.
- AĞAOĞLU, Y.S. 1979. Bağcılık İstatistiklerinin Doğruluk Derecesi ve Bağ Kadastrosu. Ankara Üniv. Ziraat Fak. Yayınları : 716 Derlemeler : 26, Ankara.
- AĞAOĞLU, Y.S., YAZGAN; A. ve KARA; Z. 1988. Tokat ve Yöresinde Yaprak Salamuraçılığına Yönelik Asma Yetiştiriciliği Üzerinde Bir Araştırma. Türkiye 3. Bağcılık Sempozyumu, 31.5-3.6.1988, Bursa.
- ANONYMOUS, 1971. Tokat İli Toprak Kaknağı Envanter Raporu. Toprak-su Gn. Md. Toprak Etütleri ve Haritalama Dairesi Arazi Tasnif Şubesi Yayını, Ankara.
- ANONYMOUS. 1976. Üikesel Bitki Genetik Kaynakları Araştırma Projesi Ege Bölgesi Ziraat Araş. Enst. Menemen/İzmir.
- ANONYMOUS. 1987. Tokat Tarım İl Müdürlüğü Basılmamış Kayıtları.
- BALKAN, C., DİZDAROĞLU; T. ve SAĞDEMİR; A. 1983. Denizli İli Çivril İlçesi Bağ İşletmelerinde Üzüm Üretimi, Değerlendirilmesi, Maliyeti ve Sorunlarına İlişkin bir Araştırma. Ege Bölge Ziraat Araş. Enst. Yayın No : 32, İzmir.
- BROHİ, A.R. ve AYDENİZ A. 1987. Tokat İlinde Narince ve Çavuş Üzüm Çeşitlerinin Bitkibesin Kapsam Durumu. I. C.Ü. Tokat Ziraat Fak. Dergisi 3 (1): 27 - 58.
- CANDMİR, M. 1983. Üretim'in Yoğun Olduğu Manisa Merkez İlçe'de Çekirdeksiz Kuru Üzüm Üretim Tekniğinin Ekonomik Yönden İncelenmesi, Üretim ve Pazarlama Sorunları Üzerine Bir Araştırma. Bağcılık Araş. Enst. Yayın No : 23, Manisa.
- CERAN, T., YAKAN, N., YAKUT, Y. ve ÖZ, H. 1983. Bağcılığın Yoğun Olduğu Bazı Yöre'lerde Üzüm Üretimi - Değerlendirilmesi Maliyeti ve Sorunlarına İlişkin Bir Araştırma (Tarsus Yöresi Çalışmaları). Alata Bahçe Kült. Araş. Enst. Yayın No : 44 Erdemli/Mersin.

- CAKMUR, C. ve CERAN, T. 1983. Bağıcılığın Yoğun Olduğu Bazı Yörelere Üzüm Üretimi, Değerlendirilmesi, Maliyeti, Pazarlanması ve Sorunlarına İlişkin Bir Araştırma (Kilis Yöresi Çalışmaları) Ziraat Araş. Enst. Gaziantep.
- DİREN, V. 1984. Tokat Bağıcılığı ve Teknolojisi. Tokat Bağıcılığı Sempozyumu Bildirileri : 6 - 8, Tokat.
- ERGUN, M.E. ve ERKAL, S. 1983. Bursa İli İznik İlçesinde Üzüm Üretimi, Değerlendirilmesi ve Sorunlarına İlişkin Bir Araştırma. Atatürk Bahçe Kült. Araş. Enst. Yalova.
- ERKAL, S. ve ERGUN, M.E. 1983. Nevşehir İli Ürgüp İlçesi Bağ İşletmelerinde Üzüm Üretimi - Değerlendirilmesi - Maliyeti ve Sorunlarına İlişkin Bir Araştırma. Atatürk Bahçe Kült. Araş. Enst. Yalova.
- FIDAN, Y. AĞAOĞLU, Y.S. ve ARİŞ, A. 1984. Erkenci Üzüm Dış Satımında Darboğazlar ve Çözüm Yolları. TÜBİTAK Akdeniz Bölgesi Bahçe Bit. Yet. de Sorunlar, Çözüm - Yolları ve Yapılması Gereken Araştırmalar Sempozyumu: 609-626. İncekum - Antalya
- FIDAN, Y., YAZGAN, A., CELİK, H., YAVAŞ, İ. ve SÖKMEN, E. 1984. Tokat Bağıcılığı Sempozyumu Değerlendirme Raporu, Tokat Bağıcılığı Sempozyumu Bildirileri : 279-280, Tokat.
- GÖKÇAY, E. 1985. Bitki Gen Kaynaklarının Önemi, Bağıcılık Alanında Bu konuda Yapılan Çalışmalar ve Çeşitli Standartizasyon. Türkiye I. Bağıcılık Sempozyumu Bildirileri Cilt : III 25-34. Tarım Orman ve Köyşleri Bak. Teşkilatlanma ve Destekleme Gn. Müd. Yayın No : 3, Ankara.
- GÜNEŞ, T. ve ARIKAN, R. 1985. Tarım Ekonomisi İstatistiği. Ankara Üniv. Ziraat Fak. Yayınları No : 924. Ofset Basım Ders Notu 3. Ankara.
- GÜNEY, D. 1985. Tokat Yöresinde Elma ve Üzümün Üretim Giderleri ve Maliyeti. Tarım Orman ve Köyşleri Bak. Köy Hiz. Gn. Md. Köy Hiz. Tokat Araş. Enst. Md.lüğü Yayınları Genel Yayın No : 61, Rapor Serisi No: 39. Tokat.
- KANGAL, N. ve CEYLAN, A. 1987. Tokat Bölgesinin Agroekolojik Durumu ve Tarla Tarımı Yönünden Önemi. C. U. Tokat Ziraat Fak. Dergisi 3 (1): 405 - 426 Tokat.

- ORAMAN, M.N. 1941. Orta Anadolu Kurak Mintikası Bağcılığı. T.C. Ziraat Vekâleti Yüksek Ziraat Enstitüsü Çalışmalarından. Sayı : 121, Ankara.
- CRAMAN, M.N. ve AğAOğLU, Y.S. 1963. Türkiye Bağcılığının Bugünkü Durumu, Gelişme İmkânları ve Memleketimizde Mevcut Başlıca Sofralık, Kurutmalık ve şaraplık Üzüm Çeşitleri Üzerinde Bir Araştırma. Ankara Üniv. Ziraat Fak. Yayınları : 343, Bilimsel Araştırma ve İncelemeler; 221, Ankara.
- OSMANLIOğLU, E. ERKAL, S. şAFAK, A. ve ERGUN; M.E. 1983, Tekirdağ İli şarköy İlçesi Bağ İşletmelerinde Üzüm Üretimi Değerlendirilmesi ve Pazarlanması İle İlgili Sorunlarına İlişkin Bir Araştırma, Atatürk Bahçe Kült. Araş. Enst. Yalova.
- SAYIN, S. 1984. Tokat İlinde Bağcılık Araştırmaları. Tokat Bağcılığı Sempozyumu Bildirileri : 12-15; Tokat.
- SÖKMEN, E. 1984. Tokat İlinin Tarımsal Yapısı. Tokat Bağcılığı Sempozyumu Bildirileri : 1-5; Tokat.
- şEHİRALİ, S. ve ÖZGEN, M. 1987. Bitkisel Gen Kaynakları; Ankara Üniv. Ziraat Fak. Yayınları : 1020, Ders Kitabı 249, Ankara.